

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.411.002.09.2020

Anna Zielińska
Dyrektor
Szkoła Podstawowa nr 3
Ul. Karasicka 35, 95-015 Głowno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/20/002 Bezpieczeństwo zdrowotne użytkowania boisk przyszkolnych wykonanych ze sztucznej nawierzchni

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 3 ¹ , ul. Karasicka 35, 95-015 Głowno
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Zielińska, Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 3, od 1 września 2016 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła: Maria Furga, Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 3 w Głownie, od 1 września 2013 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Spełnianie norm wymaganych dla granulatu użytego do budowy boisk o sztucznej nawierzchni
Okres objęty kontrolą	2015-2020 (do 31 maja), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie, jeżeli zdarzenia mające wówczas miejsce miały wpływ na kontrolowany okres
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Katarzyna Kaczkowska, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/48/2020 z dnia 8 maja 2020 r. oraz nr LLO/108/2020 z dnia 13 lipca 2020 r. (akta kontroli str. 1-3, 53)

¹ Zw. dalej Szkołą.

² Zw. dalej Dyrektorem Szkoły.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, zw. dalej ustawą o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Szkoła będąca w latach objętych kontrolą (2015-2020) użytkownikiem i administratorem boiska piłkarskiego o sztucznej nawierzchni wchodzącego w skład kompleksu zbudowanego w ramach programu „Moje boisko – Orlik 2012” dysponowała atestami, przedłożonymi przez producenta, potwierdzającymi spełnienie wymogów higienicznych przez granulát zastosowany przy budowie obiektu, tj. atestem wydanym przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, jak i deklaracją zgodności i świadectwem zgodności dla granulatu SBR.

Pomimo tego – jak wynika z przeprowadzonych na zlecenie NIK badań laboratoryjnych – granulát z recyklingu opon samochodowych użyty do wypełnienia nawierzchni boiska nie spełniał wymogów rozporządzenia REACH⁵, tj. zawierał substancje niebezpieczne z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) – benzo(e)piren i benzo(b)fluoranten w stężeniu wyższym niż jest to dopuszczalne w świetle przepisów pkt 50 załącznika XVII do ww. rozporządzenia.

Od dnia oddania Szkole obiektu sportowego w użyczenie, tj. od 14 grudnia 2012 r. Szkoła nie dokonywała modernizacji i remontu tego obiektu, jak również wymiany ani uzupełnienia granulatu SBR.

W okresie objętym kontrolą do Dyrektora Szkoły nie wpłynęły jednak żadne skargi, wnioski ani petycje dotyczące szkodliwego wpływu granulatu użytego do budowy boiska piłkarskiego na zdrowie osób korzystających z boiska. Wszyscy użytkownicy boiska mieli zapewniony dostęp do stosownych regulaminów korzystania z boiska.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Spełnianie norm wymaganych dla granulatu użytego do budowy boisk o sztucznej nawierzchni

Opis stanu faktycznego

1. Zgodnie ze statutem Szkoły, organem prowadzącym Szkołę jest Gmina Miasto Główno.

(akta kontroli str. 30-39)

Przy Szkole, w ramach programu Moje Boisko – Orlik 2012, przez Gminę Miasto Główno został wybudowany obiekt sportowy, w skład którego wchodziły m.in. boisko do piłki nożnej, boisko do piłki siatkowej i koszykowej, budynek zaplecza sportowego, ogrodzenie i utwardzenie terenu. Protokołem odbioru końcowego z dnia 10 grudnia 2012 r. obiekt został oddany do użytkowania. Czynności odbiorowe Komisja odbioru prowadziła w dniach 5-10 grudnia 2012 r. Jakość wykonanych robót oceniła jako dobrą i nie wniosła uwag.

(akta kontroli str. 6-10)

Prace związane z dbaniem o odpowiedni stan techniczny obiektu sportowego oraz o porządek na obiekcie i wokół niego zostały przypisane w zakresach zadań dwóm

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Rozporządzenie (WE) NR 1907/2006 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE; Dz.U. W.E. Nr 396 z 30.12.2006, s. 1, ze zm.

pracownikom Szkoły⁶, zatrudnionym na stanowisku: pomoc administracyjna – animator obiektu sportowego „Orlik 2012”.

(akta kontroli str. 4-5)

Od 14 grudnia 2012 r. zarządzającym obiektem sportowym była Szkoła, na podstawie:

- zarządzenia nr 186/2012 Burmistrza Głowna z dnia 14 grudnia 2012 r., na podstawie którego przeznaczona jest do oddania w użyczenie, na okres 3 lat, na rzecz Szkoły Podstawowej nr 3 w Głownie obiekt budowlany stanowiący wielofunkcyjne boiska sportowe wraz z budynkiem zaplecza sanitarnego, w celu realizacji zadań statutowych przez Szkołę. Protokołem z dnia 14 grudnia 2012 r. przez Gminę Miasto Głowno (Użyczający) oddana została w użyczenie ww. nieruchomość – do dnia 30 listopada 2015 r.,
- decyzji Burmistrza Głowna z dnia 24 lipca 2017 r. o oddaniu Szkole nieodpłatnie i na czas nieoznaczony nieruchomości w trwały zarząd, z przeznaczeniem na prowadzenie działalności należącej do zakresu działania Szkoły, tj. na cele oświatowe.

Dyrektor Szkoły nie posiadała stosownego dokumentu potwierdzającego, by Szkoła pełniła funkcję zarządzającego obiektem sportowym w okresie od dnia 1 grudnia 2015 r. do 23 lipca 2017 r., mimo iż oświadczyła, że ww. okresie faktycznie tym obiektem zarządzała.

(akta kontroli str. 14-18, 26-29)

Od dnia oddania w użyczenie obiektu sportowego Szkoła nie dokonywała modernizacji oraz remontu nawierzchni boiska do piłki nożnej. Granulat SBR użyty do budowy boiska nie był też w tym okresie wymieniany, ani uzupełniany, gdyż – jak wyjaśniła Dyrektor Szkoły – „nie było takiej potrzeby”.

(akta kontroli str. 26-27)

2. Dyrektor Szkoły dysponowała następującymi dokumentami dotyczącymi właściwości granulatu zastosowanego na nawierzchni boiska⁷:

- atest higieniczny HK/B/0337/01/2011 z dnia 4 marca 2011 r., wydany przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny dla granulatu gumowego SBR z recyklingu opon samochodowych – czarny. Wyrób przeznaczony jest do budowy zewnętrznych nawierzchni sportowych i rekreacyjnych, w tym do wypełniania sztucznej trawy (np. boisk piłkarskich), w budownictwie drogowym, jako dodatek do mieszanek asfaltowych, w budownictwie zewnętrznym i przemyśle motoryzacyjnym,
- deklaracja zgodności nr 00156/SA12/2012 z dnia 30 sierpnia 2012 r. dla granulatu gumowego ze zużytych opon samochodów osobowych o uziarnieniu 0,5-2,5 mm stanowiącego wyrób do wykonania zadania pn. Budowa boiska Orlik w miejscowości Głowno, wbudowanego na obiekcie Zespół boisk Orlik 2012 w Głownie przy SP nr 3,
- świadectwo zgodności nr 00156/SA12/2012 z dnia 30 sierpnia 2012 r. dla granulatu gumowego SBR z recyklingu opon samochodowych – czarny, z przeznaczeniem – klejone nawierzchnie sportowe i rekreacyjne, wypełniacz nawierzchni sportowych typu „sztuczna trawa”.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że na dzień kontroli NIK, tj. na 13 maja 2020 r. cała dokumentacja związana z budową obiektu sportowego znajdowała się u Inwestora, tj. w Urzędzie Miasta. Dlatego też Dyrektor Szkoły nie posiadała dokumentacji potwierdzających wymagane normy, atesty, sprawozdania z badania składu granulatu użytego do budowy boiska. Nie ubiegała się również (u Inwestora) o kartę

⁶ Zakresy zadań z dnia 18 czerwca i 23 czerwca 2014 r.

⁷ Dyrektor Szkoły zwróciła się do Burmistrza o przekazanie tych dokumentów w trakcie kontroli NIK.

charakterystyki wyrobu granulatu. Z uwagi na brak sygnałów, skarg o szkodliwości przybywania na boisku, złym samopoczuciu po zajęciach od użytkowników zewnętrznych i użytkowników szkoły, Dyrektor Szkoły nie podejmowała działań w celu zweryfikowania wpływu oddziaływania granulatu na zdrowie uczniów korzystających z obiektu sportowego.

(akta kontroli str. 19-21, 26-27)

Ww. dokumenty nie zawierały informacji na temat zawartości w granulacie niebezpiecznych substancji. W atęście higienicznym wskazano, że „*produkt odpowiada wymaganiom higienicznym przy spełnieniu następujących warunków: na opakowaniu należy umieścić etykietę w języku polskim, zawierającą zalecenia dotyczące środków ostrożności, według karty charakterystyki wyrobu, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi*”.

(akta kontroli str. 11-13, 19-21)

Jednakże, wyniki zleconych przez NIK badań granulatu pobranego z ww. boiska wskazują, że granulat ten zawierał benzo(e)piren i benzo(b)fluoranten, tj. substancje niebezpieczne z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) w stężeniu przekraczającym 10 mg/kg, tj. wyższym niż jest to dopuszczalne w świetle przepisów pkt 50 załącznika XVII do rozporządzenia REACH (1 mg/kg). Jednocześnie nie stwierdzono naruszenia normy PN-EN 71-3:2019-07 „Bezpieczeństwo zabawek część 3: Migracja określonych pierwiastków”. Należy jednak zauważyć, że wyżej wskazane normy odnoszące się do zawartości WWA nie mają zastosowania do wyrobów wprowadzonych do obrotu przed dniem 27 grudnia 2015 r., a tymczasem granulat na przedmiotowym boisku został zastosowany przed tym terminem i nie był nigdy uzupełniany.

(akta kontroli str. 42-52, 54-74)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że nie miała wiedzy, iż granulat SBR zastosowany na boisku do piłki nożnej nie spełnia norm rozporządzenia REACH. Inwestorem budowy boiska była Gmina Miasto Głowno, która przeprowadziła wszystkie procedury związane z jego budową. Dyrektor Szkoły wyjaśniła również, że o wynikach analizy próbek poinformowała organ prowadzący Szkołę, w celu uzgodnienia dalszych działań, a także, że wystąpi również z pismem do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zgierzu z prośbą o zajęcie stanowiska w tej sprawie.

(akta kontroli str. 75-77)

3. W latach 2015-2020 (do 15 maja) do Szkoły nie wpłynęły skargi, wnioski, bądź petycje dotyczące wpływu granulatu użytego do budowy obiektu sportowego na zdrowie uczniów lub innych osób korzystających z tego obiektu.

(akta kontroli str. 19-21)

4. Dla użytkowników boiska dostępny był – na ścianie budynku zaplecza sportowego znajdującym się przy boisku – „*Regulamin porządkowy korzystania z kompleksu boisk sportowych Moje boisko – Orlik 2012*”. Został on przekazany wraz z oddaniem boiska do użytku przez Inwestora. Ponadto, w Szkole obowiązywał „*Regulamin korzystania z kompleksu boisk Orlik przy Szkole Podstawowej nr 3 im. T. Kościuszki ul. Karasicka 35 Głowno*”. Został on podpisany przez obecną Dyrektora Szkoły⁸. Przedmiotowy regulamin nie posiadał daty jego opracowania.

Ww. regulaminy nie zawierały informacji o szkodliwym oddziaływaniu granulatu użytego do budowy boiska na zdrowie użytkowników tego boiska oraz nie określały zasad zgłaszania i działania w razie wystąpienia niepożądanych objawów zdrowotnych.

NIK zwraca uwagę, że zapisy rozdz. Postanowienia ogólne „*Regulaminu korzystania z kompleksu boisk Orlik przy Szkole Podstawowej nr 3 im. T. Kościuszki ul.*

⁸ Burmistrz Głowna powierzył to stanowisko od 1 września 2016 r. do 31 sierpnia 2021 r.

"Karasicka 35 Głowno" nie były dostosowane do formy prawnej władania przez Szkołę nieruchomością, na której znajdował się m.in. obiekt sportowy. W punkcie 2 Postanowień ogólnych Regulaminu zapisano bowiem, że zarządcą obiektu jest organ prowadzący Szkołę Podstawową nr 3 im. T. Kościuszki w Głownie. Natomiast zgodnie z decyzją Burmistrza Głowna z dnia 24 lipca 2017 r. nieruchomość ta oddana została nieodpłatnie na rzecz Szkoły w trwały zarząd na czas nieoznaczony. Wcześniej, w 2012 r. oddana została Szkole w użyczenie.

W trakcie kontroli nieprawidłowość ta została usunięta przez Dyrektora Szkoły, poprzez dokonanie stosownych zmian w zapisach rozdziału Postanowienia ogólnego regulaminu korzystania z kompleksu boisk Orlik.

(akta kontroli str. 3, 15-25, 40-41)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że regulamin opracowany był przez nauczycieli wychowania fizycznego i zaakceptowany przez Dyrekcję Szkoły. Korzystają z niego wszyscy wychowawcy i inni nauczyciele, celem zapoznania uczniów z prawidłowym zachowaniem się na boisku.

(akta kontroli str. 19-25)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi W próbkach granulatu SBR stanowiącego element nawierzchni boiska do piłki nożnej stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej zawartości benzo(e)pirenu i benzo(b)fluorantenu, należących do grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Stężenie obu tych substancji wynosiło ponad 10 mg/kg, podczas gdy zgodnie z pkt 50 załącznika XVII „Ograniczenia dotyczące produkcji, wprowadzania do obrotu i stosowania niektórych niebezpiecznych substancji, mieszanin i wyrobów” do rozporządzenia REACH wartość dopuszczalna zawartości WWA w wyrobach z tworzyw sztucznych i gumy, które mogą mieć bezpośredni kontakt z ludzką skórą lub jamą ustną wynosi 1 mg/kg. WWA mogą stanowić potencjalne zagrożenie dla zdrowia osób korzystających z boiska.

Wnioski W celu ograniczenia zagrożeń dla zdrowia osób korzystających z boiska sportowego Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

zapewnienie – zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁹ – bezpiecznych warunków korzystania z boiska do piłki nożnej, przede wszystkim poprzez:

- podjęcie działań organizacyjnych, zmierzających do ograniczenia narażenia dzieci i personelu szkoły na zawarte w granulacie szkodliwe substancje chemiczne w przypadku bezpośredniego kontaktu ze skórą, połknięcia, czy wynoszenia z boiska na ubraniach i obuwiu, m.in. poprzez opracowanie instrukcji określającej podstawowe zasady postępowania w czasie i po korzystaniu z boiska sportowego z nawierzchnią syntetyczną oraz przeszkolenie personelu szkoły w zakresie egzekwowania tych zasad od dzieci korzystających z boiska.

⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1166.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 31 lipca 2020 r.

Kontroler
Katarzyna Kaczkowska
Doradca techniczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Dyrektor

Przemysław Szewczyk

.....
podpis

